

Fons La Seda de Barcelona

1. ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència	CAT AMEP 03
Nivell de descripció	Fons
Títol	<i>Fons La Seda de Barcelona</i>
Data(es)	Dates de creació: 1915 - 1970 Data d'agregació: 1925 - 1970
Volum i suport	1465 capsos 9.928 fotografies (6.407 positius, b/n; 2.201 negatius, b/n; 620 plaques de vidre,b/n) 3 VHS i 4 DVD

2. ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor	La Seda de Barcelona
Història del productor	<p>L'any 1925 es va crear la Societat Anònima La Seda de Barcelona, amb la finalitat de fabricar fibres artificials, especialment raió, un sector que tenia importants perspectives de creixement per la bona acollida d'aquests productes en el mercat. L'empresa tenia una participació majoritària de capital holandès. El Prat ofería unes condicions ideals com a emplaçament: proximitat a Barcelona, mitjans de comunicacions diversos i aigua abundant. La Seda va adquirir els terrenys que ocupà l'antiga "Compañía Española de Industrias Químicas" i l'any 1926, un cop concedida la llicència municipal, es va iniciar la construcció de la fàbrica. Les obres van trigar més de dos anys i fins al 4 de febrer de 1928 no es va obtenir el primer fil de raió. Les instal·lacions de La Seda de Barcelona s'inauguraren oficialment el 20 de gener de 1929.</p> <p>Per muntar la indústria i posar en marxa la fàbrica, es traslladaren al Prat tècnics i obrers especialitzats dels Països Baixos, entre els quals destacaren les instructores per formar la mà d'obra femenina. La Seda va representar per a les dones del Prat la possibilitat d'accedir al treball assalariat, fora de les feines tradicionals com el comerç, moltes vegades familiar, o les tasques mal pagades i poc</p>

reconegudes del camp.

L'arribada de La Seda va provocar transformacions importants. En pocs anys es van incrementar les xifres de població del Prat: l'any 1920 hi havia 3.591 persones empadronades, el 1930, amb La Seda en ple funcionament, el total de població era de 6.694 habitants.

La bona marxa de l'empresa va fer que l'any 1933 es dugués a terme la primera ampliació. L'any 1936, abans de l'inici de la Guerra Civil, la plantilla de la fàbrica era de quasi mil treballadors i funcionaven una cinquantena de màquines de filar.

En esclatar la Guerra Civil, La Seda, per la seva important participació holandesa, va ser intervinguda i administrada per un delegat de la Generalitat i un Comitè de Control format per representants de la CNT i la UGT. La producció de l'empresa va ser substituïda per la fabricació de material de guerra i es van fer projectils d'artilleria, llançabombes i material auxiliar.

Un cop acabada la Guerra civil, La Seda reinicià la seva activitat i aviat recuperà els nivells productius anteriors al 1936, però la II Guerra Mundial va crear noves dificultats, especialment pel que fa al proveïment de matèries primeres. En aquests anys, també hagueren de fer front a les restriccions de mercat provocades per l'economia del règim dictatorial del general Franco. L'element més destacat d'aquest període fou l'inici, l'any 1947, de la fabricació de raió d'alta tenacitat, emprat en la fabricació de pneumàtics, que va rebre el nom comercial de *rayofil*. L'any 1959, la societat va adquirir uns terrenys per construir-hi una nova fàbrica, la futura Enkalene, dedicada a la producció de polièster. El 1964, La Seda va obtenir permís per fer servir la marca Terlenka, la qual cosa va suposar poder comptar amb un producte conegut internacionalment i, aquest mateix any, es constituí Iberenka, SA, societat comercial dedicada a la xarxa de vendes de La Seda de Barcelona.

En relació a la seva vessant social i cultural, La Seda va organitzar un seguit d'activitats i diverses iniciatives destinades a millorar la qualitat dels seus treballadors, que van acabar tenint una important repercussió en el conjunt de la població. La Seda aplicava una política social avançada, similar a la que seguien les indústries holandeses, però alhora paternalista i controladora. Així oferia activitats i serveis per als treballadors i les seves famílies, com ara: escola de nens (1959) i el finançament de l'educació de les nenes a l'única escola religiosa del Prat, l'escola Mare de Déu del Carme; colònies infantils, economat, habitatges, etc. La Seda també va participar en activitats del municipi. Així, es pot destacar el finançament de les primeres cavalcades de Reis, a començaments

dels anys cinquanta.

L'any 1948 es va crear *el Grupo Cultural Recreativo*, entitat que tenia com a finalitat donar sortida a les necessitats esportives, culturals i de lleure dels treballadors i les seves famílies, i del que sorgiren, entre d'altres, un grup estable de teatre, equips de bàsquet femenins i masculins i un grup d'atletisme, on es formaren molts dels campions pratencs de marxa atlètica. Les seccions de bàsquet i d'atletisme van ser les que es van mantenir més anys, fins a la crisi de l'empresa, a finals dels anys vuitanta. Des del gener del 1948 l'empresa edità la revista mensual de difusió interna *Hoja Familiar*, que durant anys amb aquest nom i a partir de 1972, amb el d'*Actualidad*, va informar del desenvolupament de les diverses activitats socials.

L'any 2000, l'antiga fàbrica de La Seda tancà definitivament les portes i es van enderrocar les antigues instal·lacions dins del projecte de construcció del futur eixample nord de la ciutat. De l'antic complex industrial es conserva una xemeneia. La presència del grup La Seda al Prat es manté amb una filial al sector Enkalene, amb el nom Artenius España SL (rep aquest nom des de l'1 d'octubre del 2012).

Història arxivística

El fons de La Seda de Barcelona es trobava custodiat a les instal·lacions de la mateixa fàbrica del Prat (carrer Major,49), en diversos magatzems i en deficientes condicions: humitat, pols, rosegadors, etc. Únicament, els expedients personals, conservats en un altre edifici, presentaven millors condicions d'instal·lació i conservació.

El trasllat a l'Arxiu municipal del Prat, es va fer durant el primer semestre de 1999. Un cop ingressada tota la documentació, el personal de l'arxiu municipal va dur a terme un primer inventari de les imatges relacionades amb l'activitat de la fàbrica, tallers, actes culturals, esportius i socials. L'any 2000, es va realitzar una exposició a Torre Muntadas, que va ser complementada amb una publicació, per a donar conèixer el fons de La Seda de Barcelona i la seva vinculació amb la ciutat del Prat.

No van rebre tractament altres fotografies relacionades amb mostres de diversos teixits, encara pendents d'inventariar.

L'organització, classificació i inventariatge del fons de La Seda de Barcelona, es va realitzar en diverses fases:

- La primera intervenció es va dur a terme l'any 2004, i es va tancar amb un total de 628 caixes inventariades;
- La segona fase correspon a l'any 2006. El resultat d'aquesta va ser de 475 caps més. La principal problemàtica va estar en la manca

d'etiquetes identificatives dels documents continguts en les unitats d'instal·lació i una bona part de documents que es trobaven sense cap mena d'unitat, això va dificultar la seva classificació que en la primera fase va ser més automàtica en venir predeterminada per les indicacions de les pròpies unitats antigues. En aquest cas es va seguir el mateix criteri per classificar-les que anteriorment.

- L'any 2010, mitjançant un pla d'ocupació de l'Ajuntament, es van organitzar i inventariar la sèrie *Expedients personals* (344 caps).

Dades sobre l'ingrés

El 27 de novembre de 1998, La Seda de Barcelona va signar, amb l'Ajuntament del Prat, un conveni pel qual l'empresa cedia a l'Arxiu municipal, en règim de comodtat, la documentació històrica des de l'any 1925 fins al 1970.

3. ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

El fons conté la documentació generada per la fàbrica La Seda de Barcelona en el transcurs de la seva activitat industrial. El document més antic que es conserva és de 1915 i forma part d'un expedient personal. La documentació és principalment de caire econòmic, conté sobretot llibres de comptes, balanços i de caixa, memòries i expedients personals, així com un important fons fotogràfic sobre obres, actes de l'empresa i vida laboral, cultural i social dels treballadors. Cal destacar també alguns exemplars de la revista que editava l'empresa.

Sistema d'organització

L'organització ve marcada per la pròpia organització de l'empresa. El quadre de classificació consta de diferents sèries classificades en 6 seccions: *Direcció; Personal; Economia i finances; Obres; Empreses i organismes del sector i Empreses dependents o del grup Seda.*

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

Tota la documentació és de conservació permanent.

Incrementos

Es tracta d'un fons tancat.

4. ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés

El fons documental i fotogràfic històric de La Seda, podrà ser consultat per tots els investigadors que ho sol·licitin, per tant la consulta de la documentació és d'accés lliure, amb la restricció que marqui la legislació vigent en matèria d'accés i protecció de dades de caràcter personal.

Condicions de reproducció	<p>Pel que fa a la publicació i explotació comercial, s'aplicaran les restriccions establertes al conveni.</p> <p>Es poden obtenir còpies dels documents mitjançant sol·licitud, especificant els motius i l'ús que se'n farà, de les còpies.</p> <p>Restriccions a la publicació i explotació comercial, segons conveni.</p>
Llengües i escriptures de la documentació	Castellà i holandès.
Característiques físiques i requeriments tècnics	La documentació es troba, en general, en bon estat de conservació, llevat d'algun document solt.
Instruments de descripció	Existeix un inventari del fons fotogràfic, fet pel personal de l'arxiu l'any 1999, i un inventari sumari de les seccions i sèries documentals realitzat per l'arxiver itinerant Joan Montblanc l'any 2006. El 2010, es va introduir la sèrie <i>Expedients personals</i> , a la secció de Personal.

5. ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals	Existeixen originals de la revista publicada per l'empresa, <i>Hoja familiar de la Seda de Barcelona</i> , es tracta de documentació donada a l'arxiu per dos antics treballadors de l'empresa: Adela Gázquez i Josep Vives.
Existència i localització de reproduccions	La revista <i>Hoja familiar de La Seda de Barcelona</i> , es troba reproduïda en microfítxes.
Documentació relacionada	Es pot seguir la relació entre l'Ajuntament del Prat i l'empresa a través de documentació que es conserva a l'Arxiu municipal: llicències d'obres, llicències d'activitats classificades, documentació sobre indústria i comerç, etc.
Bibliografia	<ul style="list-style-type: none"> - CAVALLER, Jordi. Història de La Seda de Barcelona. <i>El Llaç: Molins de Rei, 800 anys: 1190-1990</i>. Bustamante Editores, S.L. Barcelona, 2000. - GÓMEZ INGLADA, Marga. <i>La Seda de Barcelona. Els primers anys 1925-1960</i>. Ajuntament del Prat i La Seda de Barcelona S.A. El Prat de Llobregat, 2000.

6. ÀREA DE NOTES

Notes Existència de correspondència en holandès, idioma oficial entre els directius de la fàbrica, sobretot en les primeres dècades de funcionament de l'empresa

7. ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data Ma Pau Pàmpols, sota la direcció de Marga Gómez, gener 2014

Fonts La mateixa documentació del fons i, per a la història del productor, la bibliografia citada a l'element *Bibliografia*.

Regles o convencions *Norma de Descripció arxivística de Catalunya (NODAC)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2006.